

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés“ nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Íde küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek, valamint a reclamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Az erdélyi szarvasmarha és az uzdi-szt.-péterivásár. Sz. T. K. Sertésólak építése.
A gyümölcsterjesztés érdekében.
Tárca.
A Hortobágy. I. Szűts Mihály.
Rövid szakközlemények.
Szeszgyártás savóból. — A bor megecsetesedés. — A tyukok védelése. — Mit értünk a dinnyeherelés alatt és hogy kell végezni? — Szarvasmarha vizsgálása. — A tej kövérségének meghatározása. — Hogyan lehet a vemhességet a teheneknél megállapítani? — A tyukok helyes takarmányozása. — Mit értünk a szőlő apoplexiája alatt. — Köszmétebor.
Vegyesek.
A vetések állása és a mezőgazdasági állapot. — Az erd. gazd. egylet ülése. — A hortobágyi kirándulás. — Mily összegű kárt okozott a filloxera Budának. — A gyümölcserés siettetése. — Örszer a veszett eb marása ellen. — Szőnyeg mohából. — A földadó kataszteri nyilvántartás. — Gyümölcsfáink a kolozsvári határon.
Piaczi értesítő.

Az erdélyi szarvasmarha és az uzdi-szt.-péterivásár.

Nevezzen minket bárki az övét dicséret localpatriotának, vagy cigánynak, a mely dicséri a maga lovát, de a ki magyar fajta szarvasmarha tenyésztésünknek napokkal való haladása és tökéletesedésével ismerős, be fogja látni, hogy mind, a mi jót felőle elmondunk: objectiv bíráló eredménye.

Midőn e szarvasmarha fajta ügyét, mely a szines inváziótól alapjában szüzféheren menekült meg, pártfogásunk alá vesszük: az bizonyára a helyes kerékvágás örvendetes megtalálását jelenti.

Igen érdekes, mikor, reményünk szerint, már túl vagyunk a veszélyen, visszanezni azon jó akaratra, a melylyel a miniszteri zöldasztal mellől annak idején állattenyésztésünkön javítani (?) akartak. Az iniciatívát a belterjes nyugati megyék adták, mivel az ők belterjes viszonyaik megfelelő termelő képességű állatot kívántak, s ezt sürgették és nem éppen eredménytelenül, mert a következmény az irányadó körök azon elhatározása lett, miszerint *idegen alapon Magyarország állattenyésztése radicalisan átalakítandó.*

Megalakították az algau, berni, pinzgau stb. szines marhák tenyész kerületeit; be szorították ebbe a mi Erdélyünket is akkor, a midőn a mi viszonyaink ezt éppen nem kívánták. Sokan talán gyávaságnak tarthatnák, hogy a rendeletet szó nélkül engedték magunkra applikáltatni, de hiszen megvan az emberi individuumban az a különös sajátság, hogy ha a tudós doctor ur azt

találja mondani, hogy betegek vagyunk, magunk is szó nélkül elhiszük. Így volt ez a szóban levő alkalommal is.

Pedig a mi helyzetünk minden más irányu javítást szívesen fogad, csak nem a szines importot s ennek az első kísérletnél már támadtak is ellenségei. Különösen ellenszenvet vezet vele a köznép, mely a nemzeti tradíciók napjainkban élő letéteményesse. Volt ez ellenszenvben valami nyilatkozata a nemzeti érületnek s ez annál határozottabb jeleget öltött, mivel szükségét nem érezték. A köznép mindig conservatív s hacsak élet-szükséglete nem kényszeríti, a mely a szines marha import epidemiája idejében még alig állott fenn, szokásaihoz, mit ősei adtak neki örökül, görcsösen ragaszkodik.

Lapozgatva a „Magyar mezőgazda“ (1807—19) kötetében, feljegyezve találjuk, hogy már 1800 körül próbát tettek az alföldön a szines marhatenyésztésével, de sikertelenül, mert „a gazdaság nem tud jó tartást adni“ és 70 év után már talált olyan helyet, a hol a gazdasági viszonyok meg kellett hogy hódoljanak, meghódoltak neki. Logice következtetve egykor nekünk is kaput kellene nyitnunk előtte s ha tétlenül várjuk, készületlenül talál a rohamosan haladó cultura, mely elől félre állani nem lehet.

Hogy a kitűzött célt elérhessük, teljesíteniünk kell azt, a mit Haller János fehéregyházi birtokos már jóval a forradalom előtt kívánt: „Erdély állattenyésztését javítani kell“, mert a mint mondá Erdélynél „állattenyésztésre és tengeri termelésre“ alkalmasabb égélj és talaj alig ismeretes. A kívánság jogosultságát, mely ezelőtt mintegy 50 évvel már felütötte fejét, a jelen gazdái megértették s „erdélyi szürke marha“ czimén consolidálni fogják a kezeik között lévő anyagot. Ezt két okból tehetik, *1-ször van még rá idejük, a viszonyok nem sürgetik, 2-ször, mert már olyan minőségű materiával rendelkeznek, a mely több előnyt biztosít, mint bármely más, akár rokon, akár idegen fajta.*

Az erdélyi magyar fajta szarvasmarhának kivált két irányu hasznavehetősége már sokszorosan bebizonyult. Általán ismert, hogy igavonó képessége páratlan, a miért az e fajtahoz tartozó ökrök minden más fajtánál keresettebbek és jobb áron értékesíthetők. A tehének tejelő képessége pedig némely vidéken, az egyedek legtöbbszörénél, az eddig ide behozott fajtáknál semmivel sem áll hátrább, a mint azt a tapasztalatok igazolják, s hogy ez a képességük még jobban kifejlődjék nem kellene más, mint erre a célra való ok-szerű tenyésztés, midőn teheneink és üszöink a keletiek által ép oly keresettek lennének, mint ökreink a nyugatiak által.

Országos vásáraink élénk képét tüntetik ki azon keresettségnek, a melyben honi szarvasmarhánkat, kivált pedig ökreinket a határainkon túli vevők részesítik. Egy ilyen találkozó helyül szolgáló vásárt óhajtok itt bemutatni, jeléül annak a kitüntetésnek, a melyben az „Erdélyi gazdasági egylet“ által pártfogásába vett ezen szarvasmarha részesül.

Azt hiszem hogy nincs Erdélynek, hogy úgy fejezem ki magamat, valamire való gazdája, a ki ne hallotta volna, miről nevezetes Uzdi-Szt.-Péter? Sokan — még talán a kik soha nem is látták — tudnak beszélni róla valamit, dicsérve tiznapos vásárját, lóvásárját, ökör vásárját, laczikonyháját, s emlegetve azt a rendszeren megjelenő zivatart, a mely leggyakrabban a sátrakat felszokta forgatni s a cigány kupeczek érdekes csoportját és a jó Isten a megmondhatója még mennyi mindent, a melyeknek felsorolására sem idővel, sem térrel nem rendelkezünk.

Hogy hol fekszik Uzdi-Szt.-Péter, azokra való tekintettel, a kik soha sem jártak ott (de talán kíváncsiságból elszeretnének menni) elmondom. Képzeljünk egy falut, a mely ki van véve a forgalom irányából, a melynek utján mikor sáros, tengelyig bevág a szekér, mikor nem sáros, az ember lelkét képes kiráznai, egy szóval rá ismerhetünk, hogy ilyen viszony bércezes Erdélyünknek csak egy vidékén létezik és az a mi Mezőségünk.

Közigazgatásilag Kolozsmegyéhez van csatolva; fekszik $\frac{3}{4}$ — 1 órajárásnyira a „Maros-Ludas-Besztercei vasút vonal“ mezőméhesi és ugyan olyan távol a kissármási állomásaitól. (Vonaton érkezők rendszeren ez utóbbit szokták használni, a honnan a Teleki udvar fogata szállítja őket). A Kolozsvár-szászrégeni országutól $\frac{1}{2}$ óra járásnyira esik s posta hivattal rendelkezik; távirda állomása Kis-Sármás.

Talán épp oly kevésbé volna ismert, mint bármely hasonrangú község, ha az a 10 napos juliusi országos vásárja (a mely 1891-től 8 napra lett reducálva) nem tette volna olyan nevezetessé. Nem fordulhat meg ott senki, hogy fel ne vetné e kérdést: mi tette e vásárt ilyen ismertté, ilyen látogatottá?

Apafi Mihály fejedelem uralkodása alatt a hatalmat — miként ismeretes — a kopasz Teleki Mihály tartotta kezei között. Ebből az időből datálódik, hogy a község, a melyben ma is a Telekiek a nagy birtokosok s a vásárjog tulajdonosai, vásárja tekintetében széles körben kezdett dominálni s némi kiváltságokat élvezvén, a figyelmet maga felé terelte. Az évek hosszú során, a többi vásárok nagy része állami, vagy

Mindennemű
műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított
MAGYAR ÁLTALÁNOS KÉNSAV-, MŰTRÁGYA- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, réta-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

vagy községi kezelés alá menvén át, mindenik arra törekedett, hogy jövedelmét minél nagyobb fokra emelje. Itt ellenkezőleg történt. Privát kezelés alatt továbbra is megtartották azt a hagyományos szokást, hogy mindenki szabad tetszése szerint hajthat fel annyi állatot, a mennyi neki tetszik és semmi nemű hely pénzt fizetni nem köteles. A vásár jövedelmét azok fogják szolgáltatni, a kiknek „jó vásárjuk” volt, tehát, a kik eladtak s így a csekély díjat a marha-levelek kiállítása alkalmával szedik be. Ha figyelembe veszi az ember, hogy a köznép milyen nehezen szokta meg azt a 6—8 krajczárt is kifizetni, a melybe egy állat „vásári cédulája” kerül, tökéletesen meg van magyarázva a „szent-péteri vásár látogatottsága.

A község három dombon épült; a vasártér, (jobbán mondvá a vásár hegy) a szentgyörgyi oldalán nyújtózkodik, elkülönített szarvasmarha és ló állásokkal. Középen van, eltörpült társaitól környezve, a széles körben ismert, „Laczikonyha”. Ez egy oszlopokon álló fedél, a melynek oldala zöld galyakkal van befonva.

Az első két napon július 11 és 12-én a lóvásár folyik, a melyen pl. az 1891. évben 702 drb. lovat adtak el, a melyeket részint Szathmár, Mezőtur, Bihar, Máramaros és Radauc-i (bukovinai) kereskedők vettek meg, részben pedig a Királyhágón inneniek. Az utánuk következő napokon a lóvásár, ha nem is szűnik meg, de már nem számbavehető, mivel leggyakrabban maximum 80 frt értéket forgatnak; ilyenkor már a komoly hangulat eltűnik, a cigány kupeczek veszik át a szót, egy-egy gebén 50 kr. nyereséggel megelégedve.

A 3. és 4-ik nap van a nagy ökör vásár, (ámbar a ki talál, az 1—2 napon már szerezhethet be.) Száz—százötven darabból álló csoportokban jelenik meg a téren a tipikus erdélyi czimeres ökör. A ki szép állatot óhajt látni, ne restelje megtekinteni az uzdi-szt.-péteri vásárt, melynek nagy földön nem akad párja. Különösen három typos különböztethető meg egymástól a felhajtott szarvasmarhák között.

Az 1-ső, a mit a székelyek hajtanak fel s a távolabb vidéki oláhok. Ezekben minden tekintetben kiüt a havasi származás, a havasi nevelés jellege. — Erősebben szürke, nem oly galyas, rövidebb és tömöttebb.

A 2-ik typos állatai a mezősegi legelőkről származnak. Ezek már nagyobbak, hosszabb csontuak, kifejtett nagy szarvakkal.

A 3-ik, az u. n. szász marha, a melyet a belterjes gondozás emelt ezek fölé, — hófehérek,

kimosva, kikefelve jelennek meg, gazdájuk még a vásártéren is, teknőből korpát és darát etet velök. Az öreg Utczós bátyánk, a ki mint notárius évek hosszú során volt tanuja a lefolyt vásároknak, emlit egy esetet, mikor egy szász ilyen két ökörért 800 frtot kapott, sőt meg is bánta, hogy olyan olcsón adta el. A vásárló egy Királyhágontúli uraság volt s mint különlegességet vette meg. Az e csoportba sorozható marhák a legszebbek, csak hogy a felhajtás igen korlátolt. A szászok állatjaikat belterjes takarmányozásban és gondozásban részesítvén, ezek hizlálásra is sokkal alkalmasabbak.

Már a 4—8-ik napon tehenek, borjuk s kevésbé értékes csiribíri marhák addás-vevése folyik. Hogy halvány képét adjam milyen nagy az erdélyi szarvas marha kedvelőinek, exportálóinak száma, egy néhány nagyobb czéget és uradalmat említek fel, mint a melyek az 1891. évben ott szerezték be igás, hizó és növendék szarvasmarha szükségletüket, vagy annak egy részét.

Az állami ménés birtokok közül, mint vevők, a mező-hegyesi és bábolnai voltak képviselve. Ez utóbbi mintegy 62 drbot szerzett össze 12—13 ezer frt értékben. Báró Schosberger turai uradalma 102 darab 5—8 éves igás ökröt vásárolt, mintegy 20 ezer forint értékben. Bruder Deutsch brüni czég (czukorgyárhoz) 91 drb. marhát szerzett be 15—16 ezer frt értékben. — És így tovább a „Lapaniczai czukorgyár”, Neumann testvérek hizlalója (Arad), Braun J., Linczer és fia, Schlick M. és fia czégek (Bpest), Saborszki J. (Bécs), Gróf Breiner zelizai uradalma (Bars megye) (2—10 éveseket), Solymosi László nagybirtokos (Eszterháza) a kik 20—30 páron alól alig vásároltak. Ezek és a hasonló gondolkozású gazdák és vevők azok, a kik tudják valóságos értékét az erdélyi marhának, vagy talán csak is ők tudják?! *)

Eladatott a múlt évben (értve ennyiről lett a marhalével átruházva, de sokkal több kelt el), 5254 drb. szarvasmarha és bival (korlátolt számmal.) Legnagyobb ár, mit párjáért fizettek 510 frt. Egy ölyvesi gazda 4 drb. ökrét 1020 frton adta el, vagyis darabját 255 frtéért. Ha ilyen árt adnak egy jól gondozott állatért, én hiszem, hogy mégis ki fog fizetődni az erdélyi marha consolidálása.

Sz. T. K.

*) Solymosi László többszörös milliomos épen ilyen czélzattal vásárolta meg a Bethlen Márkus f.-teremii birtokát, hogy a Királyhágón túli gazdaságai részére erdélyi marhát állítson elő.

Sertésólak építése.

A helyes alapra fektetett sertésenyésztés, melyre hazánk oly sok vidéke alkalmas, tudvalevőleg szép haszonnal jár. Hát ha ez még észszerűbben folytattatnék és a nyers anyag észszerűbben felhasználatnék. Avagy nem anomalia-e, hogy Magyarországon a bécsi kolbász és a prágai sonka viszi a főszerepet. Hát Debreczen és az Alföld csakugyan nem tudná a sonkát úgy füstölni, páczolni stb., mint a németek és csehek? a kik a nyers anyagot bizonyára tőlünk viszik ki, hogy azt izletesen feldolgozva, sokszoros haszonnal küldjék vissza. Lám ezen a téren is mily jövedelmező üzletág vár fejlesztésre. . .

A jövedelmező sertésenyésztés és hizlalás elérése és a pusztító betegség megakadályozásának első főkelléke azonban a czélszerűen épített sertésólak, mely körülményre pedig minálunk vajmi kevés, sok helyen épen semmi gond sem fordítatik.

A sertésólak tehát, hogy az a czélnak megfelelően, kellő melegnek, világosnak, tágasnak, száraznak és tisztának kell lennie és hogy abban jövelegő legyen, legalább 2½ m. magassággal birnia. Ami a területet illeti, egy anyakoczára malaczaival együtt 4; egy hizóra 2 és a fiatal állatokra 1—1½ □ méter térfogat számítandó. A falak, hogy a külnedvesség azokon át ne hatolhasson, szilárd anyagból építendő; a padolat szinte patakkó, cement vagy klingertéglából és a kellő eséssel, hogy a trágyalé könnyen és gyorsan lefolyhasson, ellátva legyen; de sőt szükséges, hogy a rekeszek közfalai is, melyek a könnyű áttekinthetést vegett mellmagassággal birjanak, szilárd anyagból álljanak. Deszkafalak és rekeszek feltétlenül mellőzendők, mert az azok hézagaiba beszorult tisztátalan anyagok gyakran okozói a fertőző betegségeknek. Az ólak tetejét igen czélszerű deszkából csinálni, mely azonban, hogy az ólak télen meleg és abban friss levegő legyen, mészoldattal beöntendő. Az ólak melegségi foka a fiaskoczáknál 14—15, különben 11—12 R. fok legyen. A tulságos meleg különben, mely könnyen tüdő és agyszélhűdést okozhat s melynek következtében bőrbetegségek tumadhatnak, épp oly ártalmas, mint a nagy hideg, melyben az állatok elcsenevészsednek. Az ólak és ketreczekből a kellő mennyiségű friss vízzel ellátott sertésudvarokba ajtók nyiljanak, hogy az állatok kedvük szerint fürödhessenek és hűsülhessenek. Igen jó, ha a az udvar előfákkal van beültetve, melyekhez az állatok dörzsölődhetnek. Egy erős oszlopnak hiányoznia azonban nem szabad.

TÁRCSA.

A Hortobágy.*)

I.

A merre a szem bekalandozhatja a tájat, sik róna terül el mindenütt; nincs mi annak nyugopontot nyujtana. Az Ég azurja ragyog, beboltozva a nagy rónaságot. A messze távolban felmagaslanak a kutágasok a legelő jóság itató helyei. Kivételesen mintha örül állították volna oda, elszórtan dombok emelkednek, lehet hogy a pogány ősidők áldozati oltárainak helyei, vagy a honfoglaló vezérek rajtok álló sátrán lengette hajdan a zászlót a szél. Sajátságos megragadó kép az, mikor a dombról végig nézünk a sik zöld szőnyegen, melylyel kedves hármóniában olvad össze a ráboltozó Ég kékje. Helylyel közzel a ménések, gulyák, kondák, nyájak cso-

portjai tarkázzák a képet, rendületlen nyugalommal botjára támaszkodva a bojtár, bámul utánuk a semmisségbe; vagy tán gondolatában a delibábba rajzolja rózsáját s azzal mulat.

A fűszálon rezgő, fénylő gyöngyharmat utolsó cseppjét is fölcsofolta a nap. Melegszik az idő, a szemvonalba eső tájon rezeg a napsugár, a messzeségben vizcsikok tünedeznek föl; elnyulnak elszélesednek. A tárgyak visszatükröződnek bennök, a gulya óriásivá nőtt állatai a vízben gázolnak. Viz előttünk, viz ntánunk. Minél magasabbra hág a nap, annál megragadóbb a kép, a Hortobágy delibábos képe.

Majd az esthajnal terjeszti ki bibor szárnyát, sötétség borul a vidékre, némaság, csend mindenfelé. A csillagok milliói ragyognak. E fonséges nyugalom közepette föl sir a pásztor furulyája, szívének minden érzelmét kifejező dalt teremt a természet gyermeke; nem tanulta senkitől, a szíve szerinti változatot tarkázza s mégis oly andalító, bánatos, zengzetes. Közbe-közbe belészóll a gulya öreg kolompja, majd a pásztor öre, hú kutyája ad életjelt magáról.

Valami kimondhatatlan, buzgóságra hívó érzelem szállja meg lelkünket, szelid nemtő szárnyalását véljük a téreken. Szíviünk eltelik a természet, alkotó anyánk nagysága, csodás volta és fonségességének tudatával.

Még alig pitymallik, talpon a pásztor és vele a nyáj. Lassu legelő lépésben járják be a tért. A tikkadó nap hevőben a kutak körül te-

lepszik a nyáj s később ismét folytatja körutját a gyepon.

Ha már a pásztor nem járhat vasárnap az „Isten házába” hiszen neki temploma a szabad természet, ellátogat délután a hortobágyi csárdához. Ilyenkor ünnepi diszbe öltözve még tánczra is kerekednek s rakják a körömszorítóban (hegyes orru szük csizma) ugy a mint az Isten tudni adta. Ha meg egy kicsit bőven folyt a hegyleve, egyszer-egyszer az erők mérkőzésére is tömörülnek, nem hagyja magát a magyar vér; mert hát ki a legény a csárdában, egy gyékényen nem árulhatnak odabent, az ohati béresek meg a hortobágyi pásztorok.

A Hortobágy használata a múltban korlátlanabb volt mint ma; minden debreczeni gazda anyi jóságot tarthatott azon, a mennyit birt. Mint történelmi tény ismeretes, hogy az 1550 táján élt Biró Gáspár debreczeni polgárnak magának volt 10,000 darab, minden időben felmutatható jósága. Mezőgazdasági történetének első korszakában a Hortobágy részben már Debreczenhez tartozott. Bizonyosság erre nézve Hunyadi János ország kormányzóinak 1452-ben Budán, Márton napján kelt Debreczen javára kiállított, adománylevele, mely szerint a mátai és balmazi pusztákat akkori tulajdonosuk Kapitány Páltól, ki adományozás címén kapta nem régen, elvévén, Debreczennek visszaadja; mivel azok ember emlékezet óta örökjoggal Debreczen városi voltak. A zámi és ohati részek később szerezettek, neveze-

* „Sziús Mihály debreczeni gazdasági tanárnak „Debreczen mezőgazdasága” című művéből.

Alkalmoszerűnek tartjuk a jeles műből, mely a debreczeni gazdasági egyesület 25 éves jubileumára íratott, midőn a híres Hortobágy az ország gazdaközönségének be lett mutatva, ennek ismertetését közölni, hogy hegyvidéki gazdatársaink ez uton fogalmat szerzhessenek maguknak arról. Ugy ezen költői lendülettel, avatott toll által írott ismertetésre, mint az egész nagy hecsü műre, melyet külön is ismertetni fogunk, felhívjuk olvasóink figyelmét. Szerk.

A gyümölcsstenyésztés érdekében.

A magyar földhitelintézet a hazai gyümölcsstenyésztést a községi faiskolák útján előmozdítani óhajtván,

1 drb 300 forintos
2 " 200 " és
18 " 100 forintos jutalmat tűz ki oly tanítók jutalmazására, kik faiskolát kezelnek és a fatenyésztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni.

Ezen díjakra pályázhat minden magyarországi, faiskolát kezelő néptanító, valamint oly községi kertész is, ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolában a gyümölcsstenyésztést hivatásszerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és vidékén a nemes gyümölcs termelése terén látható sikert képes felmutatni. Különös figyelemben fognak részesíteni azon tanítók, kik a filloxera által elpusztított vidéken kezelnek mintaszertűen faiskolát. A pályázati kérvények megbírálásánál kiváló súly fog fektetni a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfaj nagyban való szaporítására, a faiskola rendszeres kezelésére, az oltás módjára, a magas és félmagas törzsű fák helyes nevelésére. A folyó évi pályadíjakra a pályázati kérvények f. évi június 30-áig adandók be az illető királyi tanfelügyelőséghez, ki azokat, véleménye kíséretében közvetlenül a földművelésügyi minisztériumhoz terjeszti fel és a pályázat eredményéről ugyanakkor egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz jelentést tesz. Az ekként beérkezett kérvények, — a földművelésügyi minisztérium által az országos gazdasági egyesület és az országos kertészeti egyesület összeállított és az országos gyümölcsészeti miniszteri biztos által kiegészített bizottság által fognak tárgyalatni, mely a pályázók faiskoláit, ha azt szükségesnek találja, esetleg központi vagy vidéki megbizottjai által meg is szemlélteti. A pályázók faiskola kezelő tanítók pályázó kérvényeikhez faiskolájuk vázlatos rajzát, részletes leírását, az abban található csemeték és oltványok, kor, nem és faj szerinti kimutatását mellékelni tartoznak. A bíráló bizottság által a pályadíjban részesítésre érdemes pályázóknak odaigért jutalmakat a földművelésügyi minisztérium adományozza elismerő oklevél kíséretében. Kik már egyszer jutalmat nyertek, újabb jutalomra csak az adományozást követő 3 évben pályázhatnak ismét. Ha valamely évben az összes jutalmak nem lennének kiosztathatók, a ki nem adott pályadíjakkal több díj fog a következő évben pályázatra bocsáttatni.

Rövid szakközlemények.

— **Szeszgyártás savóból.** A sajtgyártásnál nyert savó sok tej-cukort tartalmaz, mely egyebek között szeszkészítésre is használható. — Egy oehtersumi szeszgyár a következőképen dolgozik: A savót $\frac{1}{10}$ térfogat répamelasseval keverik, — azután sörész-tővel keverve, 2-3 napig erjedni hagyják, azután egyszerű üst segítségével kifőzik. Az első 17 nap, midőn az eljárást kipróbálták, 4-5% alkoholt nyertek és a terményt „savópálinka” címmel hozzák kereskedésbe. (A savóból mi is megkísérlettük a pálinkafőzést s az nem megy olyan könnyen, mint a fenti közleményből képzelnék; a tejcukor ugyanis nem alkalmas a szesz erjedésére, azt először kénsavval invertálni, erjedésre képes cukorrá változtatni kell; a belőle nyert pálinka továbbá rendkívül kellemetlen ízű és szaga volt, ezen a melasse sem fog javítani, sőt valószínűleg még szaporítani fogja a kellemetlen ízű kozmaanyagok mennyiségét. Nálunk aligha találja vevőre a savópálinka, miért is jobb a savót etetés által értékesíteni. K)

— **A bor megegzettedés.** Az ezetes bort teljesen megjavítani nem lehet. Ha a bor ezetkedés (stiches), úgy a további nagyobb mérvű ezettedésnek elejét lehet venni az által, hogy a bort erre alkalmas készülékekben 60-65° C-ra felhevítjük, a midőn is az ezettedést okozó bakterium, a Mycoderma aceti elöletik. Ha pedig a bor már annyira ezettedé vált, hogy élvezhetetlen, legjobb azt borezetté feldolgozni, s így értékesíteni.

— **A tyukok vedlése.** A vízben élő baromfiaknál a vedlés csak lassan folyik le, a tyukoknál azonban általában gyors lefolyású. Némely fajnál annyira gyorsan megy ez, hogy gyakran csaknem teljesen meztelenek, mint p. o a La Flèche-ek. Már a vedlés elején gunnyasztani kezdenek a tyukok. Tarjuk elveszti eleven piros színét és elhalványodik, mozgásuk élénksége teljesen elvész; az állatok előszeretettel keresik a verőfényes helyeket és gyakran fürödnek a homokban, hogy tavalyi tollaiktól szabaduljanak. Nehány tenyésztő azt a hibát követi el, hogy ez időszakban elhanyagolja tyukjainak etetését, úgy gondolván, hogy azok úgy sem hajtanak neki semmi hasznot; pedig ez időszak alatt a baromfi nemcsak gondosabb ápolást, — hanem bőséges táplálást is igényel, különösen akkor, ha a vedlés idején nedves hideg idő jár. — Legjobb eledel ilyenkor számukra a zab és a tengeri, mert ezek fejeje tartalma a hust és vért szapo-

ritja. A tollképződéshez a baromfiaknak sok foszfor-savas mészre van szükségük. Ezt közvetlen az eledelükbe keverhetjük, vagy apróra tört csont alakjában adhatjuk nekik. Friss vízről folyvást gondoskodjunk, a kemény viz jobb, mint a lágy.

— **Mit értünk a dinyeherelés alatt és hogy kell végezni?** Dinyeherelés alatt értjük azon műveletet, melynél a dinnye indáját első vagy második indalevél felett lecsipjük, vagy levágjuk. A dinyeherelés május második felében vagy júniusban eszközözendő, s haszna abban áll, hogy az a dinnye termékenységet mozditja elő, s a növény egész ereje a mellékindák fejlesztésére fordul s ezen mellékindák képezik azon keretet, melyen a növény egész fejlődése nyugszik s melyről a gyümölcsöt nyerjük. Czélszerű a dinyét két ízben herélni s ezen második herelés abból áll, hogy a mellékindát a negyedik levél után újra lecsipjük. A herelési műtétet azonban csakis a sárga dinyénél szabad véghez vinni; a görög dinyét herélni nem szabad, sem indáit levágnálni.

— **Szarvasmarha vizelése.** A szarvasmarhák között előfordult vérhugyozásnak nézetem szerint, a legfőbb és legvalószínűbb oka az erdőbeni legelés. Ugyanis a vérhugyozást az erdőn legelő marha a fiatal csemeték legelése által kapja, minők például a fiatal tölgy-, cseres- és eperfák csemetéi. Ez esetben alkalmazhatunk hasonszenvi és aleopaticus gyógymódot. A földol azonban a legelést az erdőn rögtön megszüntetni. A gyógymódok közül talán én szivesebben ajánlom a hasonszenvit és ha csakugyan ily csemeték legelése okozná a bajt, beadhatunk folyékony gyógyszerből 4-7 csepp Chanterist, osztán, naponta 3-szor. Ha aleopaticus gyógymódot akarunk alkalmazni, úgy az esetben legczélszerűbb egy vályut vízzel megtölteni és abba kénsavat önteni oly adagban, hogy a víz ne égető, hanem savanykás minőségű legyen. A vérhugyozás azonban még más két okból is eredhet, t. i. mérges férgek megevéstől és ütlegeléstől is. Ha netalán a fennemlített férgek megevése volna valószínűbb, úgy az esetben a homeopaticus, vagyis hasonszenvi mód a Cantheris helyett „Comphorát” rendel, ép oly adaglásban, mint azt a Chanterisnál említém. Ha ütlegelés volna az ok, a mit a jelen, tömegesebb esetek miatt nem hiszek, úgy homeopaticus kezelés mellett az *Arnica* ajánlhatom, szinte a két említett adagolást használva. De ez esetben praktikusabb egy új és megbízhatóbb gulyás befogadása!

— **A tej kövérségének meghatározása.** A tej kövérségét, — a tej zsirjának a mennyiségét — sósavval igen pontosan meghatározhatjuk

tesen 1745-ben mint zálogos birtokok a kincstártól jutottak a hegyesi, bányai, és fancieskai birtokokkal a város tulajdonába.

Jelenlegi hortobágyi pusztánkat a Mátá, Zám, Ohat és az Elepből egy rész alkotják Majdnem közép részén a Hortobágy folyó szeli kékfelé. E folyó jobb partján van a mátai lak, a Hortobágy birodalmának fő székhelye, a beteg állatok elhelyezésére szolgáló istálló, gyógyszerház és a mátai biztos, meg állatorvosi és egyéb lakásokkal. Baloldalán a hortobágyi vendégfogadó, mely hajdanta, mikor még tengelyen szállították a kereskedők áruikat, nagyon látogatott megálló hely volt. Eddig elszigetelt vidéket képezett, kiesett a forgalomból, némely időben megközelíthetetlen volt. A Debreczen-Tiszafüredi vasut megnyitásával bevonatván a forgalom keretébe, mezőgazdasági jellege változni fog. Hogy azonban mily alakban módosítandja ezt a mult évben megnyitott vasut, arról ma még korai volna szólni.

A három pusztarészből képezett Hortobágy legnagyobb részben szikes barna, vagy sárga agyagból áll, mely alacsony fűvel csak legeltetésre alkalmas. Van e területen 5283 hold szántóföld. Az ohati szántóföldek nagy részben kötött agyagból állanak s szikesek, a Tiszához közelebb pedig elhomokosodnak. A tisztán legeltetési célokra szolgáló földterületen kívül van még Ohatnak 129 hold erdeje. A hortobágyi legelő általában vadszikk, foltos felülettel, mely esőben feneketlen sártengerré s szárazságban sziklakeményű válik.

A Hortobágy területi kimutatása.

Megnevezés	Összes terület	Egyéb mint legelőterület
	Kataszt. holdakban	
A Hortobágyot képezik:		
Mátá pusztá	26,284	
Zám "	12,381	
Ohat "	9745	
Elep pusztából	1933	
A Hortobágy összes területe	49,743	
Ebből bérbe ván adva		9424
Levonva a bérletet	9424	
Marad a hortobágyi legelőföldre	40,319	
Ezen területből a mit másképen, nem mint legelőt használnak:		
szántóföld		143
kert		11
erdő		1
adómentes terméketlen		2871
Ohaton { erdő		129
{ nádas		16
{ adómentes terméketlen		202
Zámon { szántóföld		138
{ kert		1
{ erdő		3
{ adómentes terméketlen		566
Elepen adómentes terméketlen		100
Összesen	40,319	4181
Levonva a másféle használatot	4181	
Marad mint a jószággal valójában értékesíthető terület	36,138	

A talaj felső része színében nagyon elütő, egyik helyen barna, másikon sárga, vagy egészen fehér,

a szín ezután 10-15-20 c/m.-től kezdve állandóvá lesz, s mintegy 2-2.50 méterig sárga agyag, borsó, egész ökölnagyságú márga gömbökkel telítve. Ezalatt szürke nagyobb szemű homok következik. Eme részek eredeti alkatát nagyon lényegesen megváltoztatta a „Tiszaszabályozás”. Vizei, mocsárai eltűntek, nincsenek meg többé sásos, gyékényes helyei. Azonban időről-időre mégis sok hely kerül víz alá. Hogy azon áldozattal szemben, mely a várost ebből kifolyólag terheli; nevezetesen: Tiszáármentesítési költségek címén 5449 frt 04 kr; Tiszáármentesítési alapnak a gátemelési költség fedezetére 6000 forint, nyert-e avagy vesztett, igen hájos eldönteni.

A vízvédelmi társulat szempontjából az ármentesítés hasznos volt, de nem a gazda szempontjából. Mig víz járta e nagy területeket, a mint az lassan-lassan visszahúzódott, mindig volt a jószágnak legelni valója, ma egyszerre kiszárad s akár hány év van olyan, a mikor a legeltetési használat csak pár hónapra szorítkozik, mi nem úgy volt régen a vizszabályozás előtt. Egészen másként alakulnának a viszonyok, ha Hortobágyunkat öntözni lehetne, ez fűtermését megsokszorozná.

De szikborította tércin is találkozunk oly pontokkal, hol a kőrös és akác még megállják helyüket, s itt már delelők vannak, mindannyi oázok a nap hevétől tikkadó jószágnak.

Szűts Mihály.

a következő módon: egy fokokra beosztott üveg-hengerbe egy térrész tejet és 4—5-ször annyi klormentes töménysósavat öntünk, jól összerázzuk és lassanként 40° C-ra felmelegítjük vízfürdőben s aztán 1—2 órán át 25—30°-os melegvízben tartjuk. Az így kezelt tej zsírja cseppekben a felszínen gyűl össze és mennyiségét a fokok leolvásával megállapíthatjuk. Ezzel az eljárással a tejfel, a vaj és a sajtok zsirtartalma is elég pontosan meghatározható a *Rev. int. d. falsif.* 68 közlései szerint.

— **A vemhességet a teheneknél tudvalevően sokszor felette nehéz biztosan megállapítani.** E részben könnyen tájékozódhatunk, ha az anyaméhben levő borju szívverését meghallgatjuk. Kísérletek bizonyítják, hogy a 190 napos borju szívverése már hallható és majdnem kétszer olyan gyors, mint az anya szívverése. Ha a jobb oldalon a haskorczt táján a hasra nyomjuk a fülünket, jól lehet a tik-tak hangokat hallani, kivált ha a baloldalán fekszik az állat s így a jobb oldalra nyomja a vemhét. Tisztán hallva a tik-tak hangokat, biztosan vemhes a tehen; az ellenkező esetben azonban nem lehet határozottan kimondani, hogy a tehen nem vemhes, vagy hogy a borju elpusztult.

— **A tyukok helyes takarmányozása.** A gazdasszonyok empirikus módon szokták takarmányozni a baromfiakat szemmértékre, a mi a legtöbb esetben igen hátrányosan szokott kiütni a baromfiakra nézve. Tudnunk kell azt, hogy 1 tyuknak naponként és fejénként körülbelül 60 gr. szemes eleségre van szüksége, a nagyobb fajtáknak pedig 90 gr. Ezt a szemes eleséget kétszer kell adni. Árpát a tyukok nem szeretik, mert attól nem tojnak. Leghelyesebb vegyesen adni a takarmányt és buzát, zabot összekeverni, hogy e mellett zöldség is kell a baromfiaknak, az magától értetődik, mert ha zöldséget nem ehet, akkor az egészségnek ártalmas.

— **A szőlő apoplexiája alatt azon tünetmenty értjük, mely rendszerint július vagy augusztus havában lép fel olyan szőlőkön, melyek addig igen szépen fejlődtek.** Hirtelen — minden előzmény nélkül — egyes tőkék levelei elhomályosodnak, rugékonyságuk elvész, elfonnyadnak s lehullanak. Ezután az egész hajtás felülről lefelé elszárad, végre pedig az egész töke elpusztul. Máskor a lefolyás nem oly gyors és veszedelmes, hogy az egész töke halálát vonhatná maga után, hanem csak egy része veszel, míg a többi életben marad, de azért az egész töke megérzi és a veszteség pótlására kénytelen. Az apoplexia (szélhűdés) leginkább gazdag, mély és friss talajokban jelentkezik. Különösen, ha a vizet nehezen bocsátja át, nedves esztendőben nagyon kell tőle tartani. A hazai fajok közt a furmint a francziák közül az aramon, az amerikaiak közül a Catarba szenved leginkább alatta, ámbár többé-kevésbé minden szőlőfaj ki van e veszélynek téve. Fiziológiai magyarázata e tünetmentynek az, hogy a sok nedvesség folytán a levelek tulságosan megtelnek vízzel; ha már most hirtelen száraz és napos idő áll be, a levelek párolgási vízvésztesége oly nagy, hogy azt elég gyorsan új nedv felszívása által pótolni képtelenek; mihielyt ezen párolgás egy bizonyos mértéket meghalad, a levelek és fiatal hajtások elszáradnak s elpusztulnak. Egy szóval az apoplexia azon egyensulynak megzavartatásában leli magyarázatát, melynek a gyökerek víz felvevő képessége és a levelek párolgása között mindig kell léteznie. Egyelőre nincs biztos óvszer ezen baj ellen; az érintett tőkéket legjobb kivágni és ujjakkal pótolni, mert azok a legnagyobb gond ráfordítása mellett sem nyerik vissza eredeti életerejüket. Bizonyos körülmények közt talán helyesen alkalmazott alagcsövezéssel sikerülhet majd a bajnak elejét venni.

— **Köszmétebor.** Köszmétéből is csinálhatunk zamatos, egészséges bort, mely czélból a bogyókat akkor kell leszedni, midőn puhulni kezdenek. A tulérett köszméte rossz bort ad. A bogyókat összezuzzuk levökkel együtt kádba öntjük. A köszméte nedvében átlag 14% sav és 7% cukor van. Közönséges borhoz 1 liter köszméte lét, 1.8 liter vizet és 250—300 gr. cukrot,

jobb asztali borhoz ugyanannyi nedvet és vizet és 400—500 gr. cukrot, finom borhoz ugyanannyi folyadékhoz 600—700 gr. cukrot használnak fel. A cukrot éppen úgy keverjük közée, mint a ribizkeborhoz. Minthogy a köszméte must hordóban nehezebben erjed, azért czélszerű, ha a heves erjedés végett nyitott edényben a héján hagyjuk. Az erjedésnek 14—16 C. fok hőmérsékletű helyiségben kell vége menni. Midőn a héjak és a seprő leülepedtek, a mustot leszűrjük, mire a fő- és az utóerjedés következik. Azután egészen úgy kezeljük, mint a ribizkebor.

Vegyes közlemények.

— **A vetések állása és a mezőgazdasági állapot Erdélyben június 11-ig.** *Buza* a hol az időjárás kedvező volt, meglehetősen fejlődött s többnyire kalászat is kihányta, helyenként pedig az őszi buza már virágzik, a tavaszi is gyarapodott. Gyengének mondható a buzavetés Besztercze-Naszód-, Csik- és Háromszék vármegye nagy részében, itt a nagy szárazság miatt hanyatlott, megsárgult és kezd száradni, Csikvármegyében az utóbbi napokban beállott esőzés folytán a vetések javulása még remélhető Besztercze-Naszód, valamint Nagy-Küküllő- és Torda-Aranyos vármegye egyes járásaiban a rozsda mutatkozik. Jól állanak a vetések Fogaras-, Hunyad, Kis-Küküllő- és Torda-Aranyos vármegyékben. *A rozs* csekély kivétellel általában kielégítőnek mondható, szépen fejlődik és virágzik, helyenként pedig már elvirágzott; gyengén állanak a rozsvetések csupán Besztercze-Naszód, Csik és Háromszék vármegyékben, itt a nagy szárazság miatt csak sinylődnék és már is száradni kezdenek. Csik vármegyében az utóbbi napokban beállott esőzés folytán remélhető, hogy a vetések megjavulnak; jó a rozsvetés Fogaras vármegyében. *Az árpa.* Ott, a hol a száraz időjárás miatt fejlődésében akadályozva nem volt, az őszi vetés meglehetősen gyarapodott; helyenként már kalászosodik, hasonlóképpen a tavaszi is. Ez utóbbi helylyel-közel igen szépen bokrosodik. A nagy szárazság miatt — főképpen Besztercze-Naszód és Háromszék vármegye nagy részében sárgulni kezd; Csik vármegyében végre beállott az esőzés, ennek következtében a vetések ismét fejlődni kezdenek. Az eső hiánya kezd érezhetővé válni már Nagy-Küküllő vármegyében is. *A zab* mindenütt szépen gyarapodik, itt-ott bokrosodik, néhol pedig szárba indult Gyengének jelezhető Besztercze-Naszód, Csik és Háromszék vármegye nagy részében, valamint Nagy-Küküllő vármegye némely járásában, mivel itt folytonos szárazság miatt nagyon hátramaradt, s már több helyen sárga és száradni kezd. Csik vármegyében az utóbbi napokban az eső frissítette fel a zabot is. *A hüvelyes és kerti vetemények* általában csekély kivétellel szépen és jól fejlődnek, csak helyenként mint Besztercze-Naszód, Nagy-Küküllő és Csik vármegyében hagytak hátra kívánni valót, mert a szárazság miatt nem gyarapodhattak. *A burgonya.* Csik vármegye kivételével, hol az utóbbi napokig tartó szárazság miatt még nem kelhetett ki, általában kielégítőnek mondható, már helyenként meg is kapálták, Kolozs vármegye tekei és Alsó-Fehér kis-nyedi járásban pedig már virágzik és köt. *A kender és len* Fogaras, Nagy-Küküllő és Udvarhely vármegyében elég tömören kelt és szépen áll. Alsófehér vármegye nagyenyedi és Maros-Torda bolya-berethalmi járásában a jégeső elverte. *A réb és legelő* kevés kivétellel általában gyenge, sőt rossznak mondható, kielégítő csakis Alsó-Fehér, Fogaras, Hunyad, Kolozs, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegye némely járásaiban. Csik és Háromszék vármegye nagyrészében pedig a legelők egészen kopárok.

— **Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya** Kolozs várt 1892. június hó 17-én délután, egyleti elnök Szabó József elnöklété alatt népes és igen érdekes ülést tartott, melynek lefolyásáról, lapunk zárta- és az idő rövidsége miatt csak jövő számunkban adhatunk közleményt.

— **A hortobágyi kirándulás.** A debreczeni gazdasági egyesület folyó hó 14-én tartott 25 éves jubileumára az erdélyi gazdasági egyletet is meghíván, ez több tagja által képviseltette ott magát. Az ünnepély lefolyásának színtere a híres Hortobágy volt, melyet tárczánkban ismertettünk. Magáról a kirándulásról s az ünnepély lefolyásáról jövő számunkban fogunk bővebben megemlékezni.

— **Mily összegű kárt okozott a filloxera Budának?** Erre megfelel egy nemrég, dr. Országh Sándor, a budai rész hanyatló állapotán k emelése tárgyában napvilágot látott röpirata. E szerint a filloxera előtt 360,000 hektoliter bor termett a budai szőlőkben, a mi 4 millió forint értékkel azonos, a mi 50 millió tőkének felel meg 8% tőkésítés mellett.

— **A gyümölcserés siettetése.** E czélből hat-nyolcz héttel a rendes érés előtt ássuk ki a földet a gyümölcsfa körül 4—4½ m. átmérőjű körben egészen a gyökerekig, úgy, hogy csak 5—6 cm. magas földréteg maradjon rajtuk s a nap a megmaradt földet egészen átmelegíthesse. Magától értetik, hogy száraz időben a bőséges öntözésről megfeledezni nem szabad. Ily eljárás mellett az alma, körte, sőt a csonthejas gyümölcs is legalább két héttel előbb érik meg írja egy praktikus kertész a N. Fundgrubában, mint ha a természet maga érleli.

— **Óvszer a veszett eb marása ellen.** Egy német laptársunk tekintélyes orvosok által több ízben sikerrel alkalmazott gyógykezelést ajánl, mely a veszett ebek marását egyszerű házi kezeléssel is veszélytelenné teszi. A megharapott testrészt sebhelye ugyanis lehetőleg közvetlenül a marás után azonnal friss és tiszta hideg vízzel kimosatván, apróra zuzott fohagymával jól bedörzsölgendő, mely állapotban a betegnek több órai nyugalom ajánlatik; a megmarat egyén a most jelzett eljárást követő egymásutáni nyolcz napon át mintegy 60—65 grammot igyék azon keverékből, melyet 720 gramm tiszta vízből és egy csomó fohagymából vegyítve addig forralunk, míg az oldat 500 gramm sulyra leapadt. Szükség esetében jó szolgálatokat tehet ezen szakértelmet nem igénylő eljárás.

— **Szőnyeg mohából.** A mohát eddig is különféle apróbb dolgokra szoktuk ugyan felhasználni, legújában azonban a francziák szőnyegeket gyártanak belőle s azt állítják, hogy puhaság és ruganyosságra nézve minden várakozást fölülmul. Elterjedtebb hasznossága az is, hogy az erdei mohát megmosva s kiszáritva derékalknak használjuk. Lassan-lassan reá jövünk tehát, hogy nem létezik olyan tárgy a világon, a minek bizonyos hasznát nem lehetne venni.

— **A földadó-kataszteri nyilvántartásról** fölterjesztett jelentésekből azt látta a pénzügyminiszter, hogy a pénzügyi közigazgatás ezen ágazata a legtöbb pénzügyigazgatóságnál elmaradást szenvedett s azon igazgatóságoknál is, melyek erre az ügykörre kellő súlyt fektetnek, a nyilvántartás községi vezetése alig felel meg az ahhoz fűzött jogos követelményeknek. Ennek az állapotnak oka főleg abban keresendő, hogy az ellenőrzés nem volt eléggé hatályos, a pénzügyigazgatóságok nem jelölték meg a nyilvántartási közegek működésére a helyes irányt, azok működését kellően nem ellenőrizték, az eljárás egyöntetűsége a kivitel részleteiben hiányzott s a nyilvántartási jegyzékek és adóelőírási munkálatok közt nem volt meg az a szerves kapcsolat, melynek létesítése a nyilvántartás helyes vezetésének ugy alaki, mint különösen lényegei tekintetéből biztosítékát képezte volna. A miniszter szükségesnek látta ennélfogva a szerzett tapasztalatok nyomán s az eddig követett eljárás részben való módosítása mellett részletes utasításban jelölni meg a pénzügyigazgatóságok számára azon irányt, a melyen czéltudatosan haladva, a nyilvántartási ügy terén a helyes adókezelés érdekében megkívánt rend biztos el lesz érhető.

Piaczi értesítő.

— Gyümölcsfáink a kolozsvári határon Öröm és gyönyör töltötte el az embert, ha május havában széttekintett a csak szép virág bimbókkal telt gyümölcsfák koronáin. Kedvtelenség, szomorúság tölti el most, ha újra figyelembe veszi az előbb csak örömet, de ez alkalommal már inkább fájdalmat keltő fának lombjait, mert az óhajta várt fejlődő kis gyümölcsök helyett csak a pusztító hernyósereg millióival találkozik a szemlélő és a gazda szeme. Gondolkozunk csak, honnan eredhet e csapás, e pusztítás gyümölcsöseinkben? Vajjon a kis főber nem egy eszköz-e arra serdülő ifjaink kezében, hogy éneklő madaraink száma — melyek pedig a természet által éppen arra vannak hivatva, hogy kártékony rovarokkal és azoknak petéivel táplálkozzanak — minden évben kevesbedjenek? Vajjon ilyen mértékben voltak termőfáink megtámadva e falánk állatok által a főberpuska kora előtt is? Vajjon a már 8-10 év óta, ha kis csoportokban is, de kedvtelésből gyakran a szabadban főberrel ki-kimenő növények ritkítanak-e a hasznos madarak számát? Jó szülők és nevelők, értessék meg a serdülő ifjakkal, hogy üldözés helyett vegyék inkább védelmükbe és oltalmuk alá a határainkon már is kevés számban élő, de sok hasznot tevő kis madarainkat, mert hála fejében ők is védeni fogják termésthöz gyümölcsfáinkat a kártékony rovaroktól és e rovaroknak a fa redőiben rejtőzködő számos kukaczeitől. Sz. L.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza kínálat jó, kereslet mérsékelt. Buza 75-80 kg. 8forint 20 kr. 9 frt - . Rozs 70-72 kg. 8 frt 20 kr. 8 frt 40 Árpá 60-66 kg. 5 frt 30 kr - 5 frt 40 kr. - Zab 39-41 kg. 5 frt 45 kr - 5 frt 75 kr. Tengeri 73-75 kg. 4 frt 80 kr. - 4 frt 90 kr.

N.-Várad június 7. Tiszta buza 7 frt 85 kr. Elegy buza 7 frt 55 kr. Rozs 7 frt 70 kr Árpá 4 frt 50 kr Zab 4 frt 30 kr. Törökbuza 4 frt 30 kr. Széna kötetlen 2 frt 90 kr. Alomszalma 1 frt 70 kr. mmként. Marhabus 56 kr. kg.

Kolozsvár. 1892. június 16-án. Tiszta buza 7 frt 50 kr - 8 frt. 50 kr. Rozs 6 frt 60 kr. - 7 frt - kr. Törökbuza 4 frt 40 kr. - 4 frt 50 kr. Zab 4 frt 80 kr. - 5 frt - kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr Alomszalma 1 frt 40 kr. mmként Marhabus 54 kr. kg.

(Árak krajczárokbán)

A piaczi czikkek	Mérték	Brassó	Csiksztereda	Deés	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	mm.	760	950	840	—	900	1055	850
Elegy buza	"	560	875	800	—	700	947	—
Rozs	"	560	756	700	—	690	643	500
Árpá	"	390	791	—	—	—	—	500
Zab	"	270	850	600	—	560	581	300
Törökbuza	"	4-0	612	600	—	455	512	450
Széna	"	250	200	320	—	200	250	160
Alomszalma	"	100	80	140	—	120	140	50
Tüzifa	km.	260	200	210	—	200	270	180
Marhabus	kg.	56	40	48	—	52	52	48
Június		10	15	14	—	11	30	11

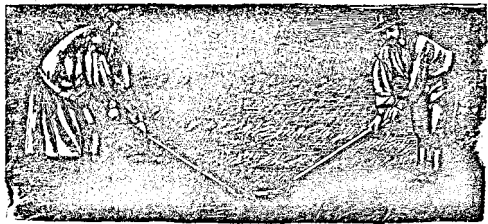
A piaczi czikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelj-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	820	850	810	800	900	—	825
Elegy buza	"	740	700	690	625	820	—	625
Rozs	"	700	680	660	625	650	—	625
Árpá	"	620	500	—	—	—	—	450
Zab	"	610	480	550	550	500	—	500
Törökbuza	"	620	420	450	460	530	—	490
Széna	"	400	200	220	200	400	—	225
Alomszalma	"	150	130	110	130	200	—	45
Tüzifa	km.	160	230	220	180	240	—	225
Marhabus	kg.	52	48	40	52	48	—	50
Június		13	13	16	11	31	—	20

A piaczi czikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Máros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegvár
Tiszta buza	mm	900	884	780	615	700	782	883
Elegy buza	"	840	—	683	590	600	722	752
Rozs	"	700	736	—	525	500	639	715
Árpá	"	—	632	—	—	—	—	—
Zab	"	600	648	488	265	440	565	555
Törökbuza	"	504	630	425	345	460	541	483
Széna	"	300	350	150	170	400	230	150
Alomszalma	"	200	100	80	75	220	140	120
Tüzifa	km.	240	250	300	230	225	325	220
Marhabus	kg.	52	52	52	54	52	58	56
Június		11	15	9	16	16	16	16

*Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szalkáts Péter.

H I R D E T É S E K.

A szabadalmazott ÁSVÁNYI-féle

aranka-irtó eszköz

kizárólagos árusítója

Kiss Ernő Kolozsvártt.

Ára 35 forint.

80. (1-*)

Arjegyék ingyen. — Képviseleket elfogad.

Legújabb, önműködő, szabadalmazott

„Syphonia“

szőlő és növény-permetező

förlülmulja az őszeses eddig ismert permetezőket, mivel ez önműködőleg dolgozik.

Kivánatra rajzzal és részletes leirással készségesen szolgál 67 (5-10)

Mayfarth és Társa

mező-, gyümölcs- és szőlő-gazdasági gép-gyára.

Bécs, II. Taborstrasse 76. sz.

Arjegyék ingyen. — Képviseleket elfogad.

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai

Részvény-Társaság

KOLOZSVÁR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN) szives figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti. 27 (21-x)

Könyvnyomdájára, Lithographiájára

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Előfizetéseket elfogad az

„1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK“-ra.

Ára negyedévre 1 frt.

Mayfarth Ph. és társa

mezőgazdasági gépek gyárában

Bécs II. Taborstrasse 76. sz.

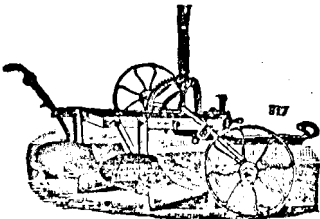
minden nagyobb kiállításon első díjjal kitüntetve készülnek a legjobb:

Megnyílt 1872-ben.

Foglalkoztat 600 munkást.

Ekék
1, 2, 3, 4 szántóvassal;
Boronák és hengerek
földekre és rétekre;

Sajtók
minden célra, valamint
bor- és gyümölcs-sajtó-
lásra;

Aszaló készülékek
gyümölcs és fűzelékekre,
valamint egyéb ipari czé-
lokra;

Önműködő
szőlő- és növényper-
metezők.

Cséplőgépek, kézi-, emelő csiga- és gőzerőre; szecska- és takarmányvágó; daráló-malmok; répavágók; zöld takarmány-sajtók (Blunt szab.); gabnaszelelő rosták; kukorica-morzsolók; hordozható katlan tüzhelyek mint takarmány-füllesztők és

77 (2-10)

mosó-készülékek ipari czélokra.

Arjegyék ingyen.

Képviselek kerestetnek.

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammóniák, káli-, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett műtrágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán szerves anyagok szállítanak, melyek a legkitünőbb növényi tápszert szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok“ 1891. márczius 8-iki 10. 23 (25-52) számát.)

Arjegyékkel kivánatra készséggel szolgálunk.

Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest. VI. Váci-körút 31.

Bujánovics Sándor,
elnök.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltek, de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik.

Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr.; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél czime is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Rendkívül olcsó jelzalog törlesztési kölcsönöket nyújt egy elsőrangú intézet. A helyesen felszerelt kölcsönkérvényekre a pénz egy hét alatt folyósítatik. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Gazdatiszti állást keres egy a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet jeles sikerrel végzett több évi gyakorlattal bíró nőtlen férfi. — Tudakozódhatni a szerkesztőségénél.

Gazdatiszti állás

keres egy a kolozsmonostori gazd.

tanintézetet jeles sikerrel végzett több évi gyakorlattal bíró nőtlen férfi. — Tudakozódhatni a szerkesztőségénél.

SZÁMTARTÓI ÁLLÁS

van betöltés alatt egy erdélyi ura-

dalomban. Az állást elnyerni óhajtokkal a czimet közli lapunk szerkesztőségé. (A válaszra szükséges bélyeg beküldendő.)

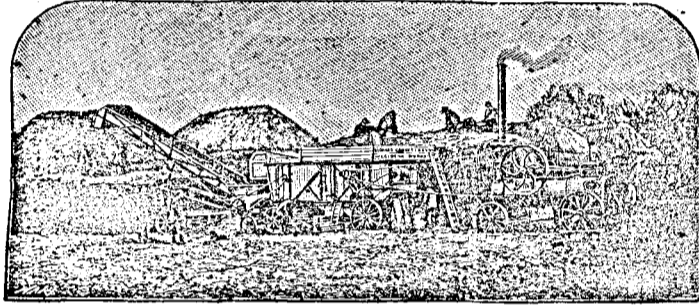
Gazdatiszti állás

van betöltés alatt egy erdélyi ura-

dalomban. Az állást elnyerni óhajtokkal a czimet közli lapunk Szerkesztőségé. (A válaszra szükséges bélyeg beküldendő.)

Kotzó Pál gépészmérnök

Budapest üllői ut 18.

Ajánl: 2 1/2, 3, 3 1/2 és 4 lóerejű szüges cséplőkészleteket, továbbá: 4, 5, 6, 8, 10 és 12 lóerejű sines gözeséplőkészleteket hosszú szalmarázókkal, alsó szelelővel és rendkívül nagy felületű rostákkal, árpahéjazó és választó-hengerrel.

Fa és szénfűtésű és eredeti szalmafüttő gőzmozgonyokat, továbbá: R. Garrett & Sons felülmulhatatlan 40% tüzelő anyagot takarító

COMPOUND GŐZMOZGONYAIT.

Legjobbnek elismert „Brandtfordi“ önműködő amerikai kéveköto arató-gépeit. Eredeti amerikai szénagyűjtőt 1 vagy 2 ló befogására alkalmazható kombinált rúddal. Sorvető és szórvavető gépeket és mindennemű egyéb kisebb gazdasági gépet.

49 (10—12)

Jutányos árak! Kedvező feltételek!

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafosz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

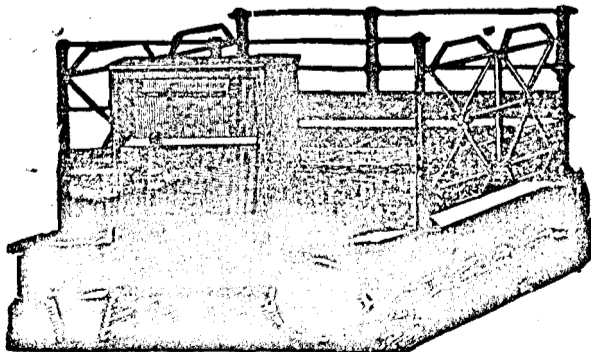
Budapest, V. Dorotya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések intézendők.

22 26—52)

FAIRBANKS-mérlegek

a legtökéletesebb mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerek, tolosúlyos fémmerő-karral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Gazdasági-szeker-, marha- és zsák-mérlegeinket czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetükénél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyár: Ujpest, Központi iroda és raktár: Budapest, Andrássy-út 12. sz.

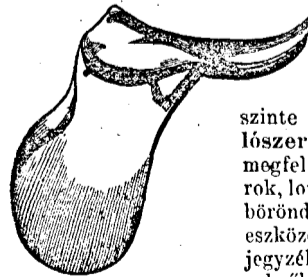
80 (1—26)

JOHN BLOCK, vezérigazgató.

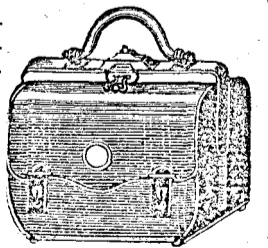
SZIGETI LAJOS

szij-, nyereg-gyártó és bőröndös

BUDAPEST, VIII., muzeum-körut 10.

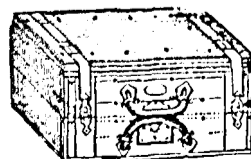

A legnagyobb választék katonatiszti nyeregek és nyeregszerekben előírás szerint jutányos árakon, ugy-szinte civil nyeregek és kocsizó lószerszámok minden izlésnek megfelelő alakban és árban, ostorok, lovagló vesszők és botok, utazó bőröndök szerszám- és lőtisztító eszközök. — Képes kimerítő árjegyzék külön katonai nyereg-szerekről és külön civil urak részére.

75 (4—5)

Tartalékos tiszt urak nyeregszereket kölcsönbe is kaphatnak.

Legújabb
**kantár-
rugók.**

